

Nr 153.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående försäljning av vissa fastigheter i Skara och Lund; given Stockholms slott den 5 mars 1948.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

Under Hans Maj:ts,
Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro,
enligt Dess nådiga beslut:

GUSTAF ADOLF.

Josef Weijne.

Utdrag av protokollet över ecklesiastikärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 5 mars 1948.

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden WIGFORSS, MÖLLER, SKÖLD, QUENSEL, GJÖRES, DANIELSON, VOUGT, ZETTERBERG, NILSSON, STRÄNG, MOSSBERG, WEIJNE, KOCK.

Chefen för ecklesiastikdepartementet, statsrådet Weijne anhåller att få underställa Kungl. Maj:ts prövning frågan om försäljning av vissa fastigheter i Skara och Lund, vilka ärenden synts böra föranleda framställning till riksdagen, samt anför härom följande.

1:o)

**Den av stifts- och landsbiblioteket i Skara
disponerade fastigheten.**

Från och med budgetåret 1937/38 omorganiserades stifts- och läroverksbiblioteket i Skara till landsbibliotek under benämningen stifts- och landsbiblioteket i Skara (se 1937 års åttonde huvudtitel, sid. 44 ff.). I enlighet med Kungl. Maj:ts beslut den 4 juni 1937 rörande villkoren för omorganisationen har staden verkställt ombyggnad av stifts- och läroverksbibliotekets gamla byggnad till lokal för stifts- och landsbiblioteket. Kostnaderna för ändrings- och inredningsarbetena ha uppgått till i runt tal 124 300 kronor, och utgifterna härför ha bestritts av staden. Enligt samma beslut åligger det staden att bestrida — förutom kostnaderna för underhåll av bibliotekslokalerna ävensom inköp och underhåll av inventarier för desamma — jämväl utgifter för uppvärmning, belysning, städning och renhållning av nämnda lokaler samt därmed jämförliga löpande utgifter ävensom för behöfvlig arbetskraft utöver den av staten bekostade.

På begäran av drätselkammaren i Skara avgav kammarkollegiet den 29 augusti 1941 yttrande angående äganderätten till den av stifts- och landsbiblioteket disponerade fastigheten med därå uppförd biblioteksbyggnad. Enligt detta yttrande bestod fastigheten av gamla tomten nr 103, 104, 105, vilken utgjorde del av tomten nr 1 i kvarteret Metes. Köpeskillingen för tomten hade erlagts med medel ur Skara stifts byggnadskassa, som jämväl bekostat den under åren 1854—1858 å tomten uppförda biblioteksbyggnaden. Av sättet för byggnadskassornas bildande syntes enligt kollegiet icke kunna dragas någon bestämd slutsats om äganderätten till kassorna eller för deras medel inköpt egendom. Men då kassorna enligt 1820 års skolordning uteslutande skulle användas för läroverkens byggnadsbehov, och då läroverken redan vid denna tid utgjorde en statlig institution, syntes det vara berättigat att anse statsverket som ägare till kassorna och deras egendom. Bibliotekshuset och bibliotekstomten i Skara syntes alltså böra anses tillhöra statsverket.

En av stadsfullmäktige i Skara därefter hos Kungl. Maj:t gjord framställning om överlåtande på Skara stad av den rätt till bibliotekshuset och bibliotekstomten, som tillkomme Kungl. Maj:t och kronan, fann Kungl. Maj:t genom beslut den 25 januari 1946 icke föranleda någon Kungl. Maj:ts åtgärd. Samtidigt uppdrog Kungl. Maj:t åt kammarkollegiet att upprätta förslag till avtal om upplåtelse till staden av den av stifts- och landsbiblioteket i Skara disponerade fastigheten.

Sedan dylikt förslag till avtal av kammarkollegiet tillställts drätselkammaren har *drätselkammaren* i skrivelse den 20 juni 1946 hos Kungl. Maj:t ånyo anhållit att få förvärva biblioteksfastigheten med därå uppförd byggnad. Drätselkammaren har därvid anfört bland annat:

Berörda avtalsförslag har varit föremål för granskning av drätselkammaren; och har kammaren efter övervägande funnit sig icke kunna tillstyrka stadsfullmäktige godkänna detsamma. Staden har nämligen då den vid olika tillfällen anslagit medel till ganska betydande belopp för ändrings- och reparationsarbeten å biblioteksfastigheten hyst den uppfattningen, att fastigheten icke vore kronans egendom. Vid tidpunkten för stifts- och landsbibliotekets förläggande till Skara torde denna uppfattning ha delats även av vederbörande statliga myndigheter. Med anledning härav torde stadens förpliktelser i samband med bibliotekets inrättande ha begränsats till skyldighet för staden att bestrida kostnaderna för underhåll av lokalerna, uppvärmning, belysning, städning och renhållning, inköp och underhåll av inventarier samt utgifter för behövlig arbetskraft utöver den av staten bekostade. Staden har emellertid i förenämnda avtalsförslag föreslagits skola åtaga sig att hålla fastigheten i fullgott skick, inrätta och underhålla säkerhetsanordningar mot eldfara, ombesörja och bekosta brandförsäkring av byggnaden samt ensam vidkännas alla onera för fastigheten, allt skyldigheter, som vanligen åvila en fastighetsägare. Med hänsyn till de kostnader, staden nedlagt å biblioteksbyggnaden, är det förvisso ett stadens intresse att fastigheten jämväl i fortsättningen hålles i fullgott skick, och staden är väl medveten om de traditioner, staden har att vårda såsom skol- och biblioteksstad. I den mån staden helt skall svara för biblioteksbyggnadens fortsatta bestånd och sålunda ikläda sig förpliktelser utöver de av staden tidigare gjorda åtagandena synes det emellertid skäligt, att äganderätten till biblioteksfastigheten tillkommer staden. Såsom ägare av fastigheten kommer staden helt naturligt att säkerställa byggnadens användning för stifts- och landsbiblioteket, och drätselkammaren är för sin del villig att, sedan stadens äganderätt till fastigheten blivit ostridig, tillstyrka ett avtal om ändamålsupplåtelse, varigenom nyttjanderätten för den institution, som begagnar byggnaden, garanteras. Vidkommande villkoren för stadens förvärvande av fastigheten får drätselkammaren anhålla, att desamma, sedan värdering av fastigheten ägt rum, måtte bestämmas under hänsynstagande till de kostnader, staden nedlagt å fastigheten.

Genom en den 26 april 1946 av länsstyrelsen i Mariestad fastställd tomtindelning har kvarteret Metes uppdelats i två tomter, nr 2 och nr 3. Av gamla tomten nr 103, 104, 105 ingår ett område om 275,9 kvadratmeter i tomten nr 2, ett område om 2 865,5 kvadratmeter bildar tomten nr 3, medan återstoden av gamla tomten utgör gatumark.

Beträffande frågan huruvida området om 275,9 kvadratmeter av tomten nr 2, vilken tomt i övrigt äges av veterinärinrättningen i Skara, nu bör överlätas till staden har *kammarkollegiet* anfört bland annat:

Jämlikt 26 och 27 §§ i stadsplanlagen den 25 maj 1931 har veterinärinrättningen ägt att inom ett år efter tomtindelningens fastställande den 26 april 1946 anhängiggöra talan om inlösen av den i tomten nr 2 ingående delen om 275,9 kvadratmeter av gamla tomten nr 103, 104, 105. Då sådan talan icke av veterinärinrättningen anhängiggjorts, är staden jämlikt 27 § berättigad lösa hela tomten nr 2. Vid sådant förhållande synes något hinder ej möta mot överlåtelse till staden i detta sammanhang jämväl av omfördälda del av tomten nr 2.

Värdering av biblioteksfastigheten har på länsstyrelsens uppdrag verkställt av länsarkitekten i Skaraborgs län E. Haasum under medverkan av byggnadsingenjören S. Ljungwall i Mariestad och byggmästaren O. F. Hultman i Skara. Enligt den 7 och 8 februari 1947 dagtecknat värderingsförslag ha värderingsmännen åsatt fastigheten ett värde av i runt tal 174 000 kronor, varav 142 000 kronor byggnadsvärde och 32 000 kronor markvärde. Beträffande enskildheterna i värderingsmännens förslag torde få hänvisas till handlingarna.

Drätselkammaren har ansett, att markvärdet icke bör sättas högre än 30 000 kronor. Ifråga om byggnaden anser drätselkammaren med hänsyn till värdet av vad staden nedlagt å byggnaden i form av nödig och nyttig förbättring, vilket kunde värderas till lägst 125 000 kronor, ett värde av 140 000 kronor i och för sig skäligt. Vid bestämmande av byggnadens försäljningsvärde vid försäljning till staden borde emellertid hänsyn tagas till att byggnaden även efter försäljningen skulle tjäna ett bestämt ändamål. Då det dessutom icke vore ostridigt, att kronan vore ägare till biblioteksfastigheten, talade enligt drätselkammaren starka skäl för att köpeskillingen för fastigheten närmast borde motsvara markvärdet, jämkat till nyss angivet belopp.

Länsstyrelsen i Mariestad har tillstyrkt försäljningen och funnit drätselkammarens synpunkter på fastställande av skäligt försäljningspris för fastigheten beaktansvärda.

Kammarkollegiet har i fråga om värderingen samt sätt och villkor för överlåtelsen anfört:

Med hänsyn till det allmännyttiga, ej endast kommunala ändamål vartill fastigheten är avsedd att användas har kollegiet, om här efter angivna villkor rörande fastighetens framtida disposition m. m. uppställas, intet att erinra mot en överlåtelse av densamma för det uppskattade markvärdet med den jämkning därav som av staden ifrågasatts.

I betraktande av vad förrättningsmännen och staden anfört har kollegiet under samma förutsättning ej heller något att erinra mot att vid försäljning till staden något byggnadsvärde ej tages med i beräkning. Vid sådana förhållanden synes köpeskillingen för fastigheten kunna fastställas till ett belopp av 30 000 kronor.

Då kronans äganderätt till fastigheten ej är ostridig, anser sig kollegiet emellertid böra föreslå en överlåtelse allenast på det sätt att kronan för en köpeskillning av 30 000 kronor till staden överlåter den rätt kronan må äga till dels den del av tomten nr 2 som utgöres av 275,9 kvadratmeter av gamla tomten 103, 104, 105, dels ock tomten nr 3 om 2 868,5 kvadratmeter ävensom till det därå uppförda bibliotekshuset.

Såsom villkor för överlåtelsen torde böra uppställas att staden dels åtager sig att å fastigheten tillhandahålla tomt och byggnad för stifts- och landsbiblioteket i staden, dels ock förbinder sig att i enlighet med nådiga brevet den 4 juni 1937 bestrida — förutom kostnaderna för underhåll av bibliotekslokalerna ävensom inköp och underhåll av inventarier för desamma

— utgifter för uppvärmning, belysning, städning och renhållning av nämnda lokaler samt därmed jämförliga löpande utgifter ävensom för behövlig arbetskraft utöver den av staten bekostade.

Departementschefen. Då staden nedlagt avsevärda kostnader på ifrågasvarande biblioteksfastighet och därjämte vissa praktiska fördelar i fråga om fastighetens förvaltning torde kunna ernås, om staden erhåller äganderätten till densamma, anser jag mig böra tillstyrka, att den rätt kronan må äga till fastigheten överlåtes på staden. Vederlaget för överlåtelsen torde skäligt böra fastställas till 30 000 kronor. Vid överlåtelsen torde på sätt kammarkollegiet föreslagit böra knytas vissa villkor för säkerställande av fastighetens fortsatta användning för biblioteksändamål. Rörande dispositionen av blivande vederlag torde Kungl. Maj:t få utfärda bestämmelser.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att den Kungl. Maj:t och kronan tillkommande rätten till *dels* ett i tomten nr 2 i kvarteret Metes i Skara ingående område om 275,9 kvadratmeter av gamla tomten nr 103, 104, 105, *dels ock* tomten nr 3 om 2 868,5 kvadratmeter i samma kvarter jämte det å tomten uppförda bibliotekshuset må mot ett vederlag till kronan av 30 000 kronor överlåtas på Skara stad, under villkor att staden ej mindre å fastigheten tillhandahåller tomt och byggnad för stifts- och landsbibliotek i staden än även bestrider — förutom kostnaderna för underhåll av bibliotekslokalerna ävensom inköp och underhåll av inventarier för desamma — utgifter för uppvärmning, belysning, städning och renhållning av nämnda lokaler samt därmed jämförliga löpande utgifter ävensom för behövlig arbetskraft utöver den av staten bekostade.

2:o)

Stadsägan nr 389 i Skara.

Drätselkammaren i Skara har i skrivelse den 16 januari 1945 anhållit om tillstånd för Skara stad att för tillgodoseende av stadens behov av mark för bebyggelse förvärva den andre lektorn vid högre allmänna läroverket i staden på lön anslagna stadsägan nr 389 eller lägenheten Teglgärdet i Skara.

Ifrågasvarande fastighet, som är belägen i stadens östra del, gränsar i norr till Viktoriasjön och Viktoriaparken, i väster till Botaniska trädgården, i söder till Axvallagatan och i öster till stadsägan nr 733, vilken utgör löningsjord för komministern i Skara. Fastigheten, som är obebyggd, omfattar enligt en av stadsingenjören A. Bergschöld den 12 oktober 1945 lämnad uppgift en areal av 77 395 kvadratmeter med följande fördelning:

Kvartersmark	ca 54 400	kvadratmeter
Mark för parker	» 15 055	»
Gatumark	» 7 940	»

Tillhoppa ca 77 395 kvadratmeter

I en den 30 april 1926 fastställd stadsplan har fastigheten upptagits som område avsett för bad- och idrottsändamål. Frågan om ändring och utvidgning av stadsplanen är emellertid föremål för utredning. Staden har framhållit, att en stor del av fastigheten torde komma att användas för i stadsplanen för närvarande upptaget ändamål, då avsaknaden av ett friluftsbad inom staden måste avhjälpas genom att ett dylikt förlägges till Viktoriasjön.

Genom beslut den 14 november 1947 har Kungl. Maj:t medgivit, att den förutnämnda stadsägan nr 733 må försäljas till staden. Därest staden även får förvärva nu ifrågavarande fastighet, skulle staden utefter Axvallagatan erhålla ett för bebyggelse lämpat sammanhängande markområde från Botaniska trädgården till järnvägen Skara—Mariestad.

För att underlätta stadens förvärv av fastigheten arrenderar staden sedan en följd av år fastigheten av vederbörande lektor. Avgälden för arrendet, som uppgår till 600 kronor, uppbäres av lektorn, som i anledning härav har att vidkännas ett avdrag å sin lön med 48 kronor.

Taxeringsvärdet för år 1946 uppgick till 15 000 kronor, varav 9 000 kronor jordbruksvärde och 6 000 kronor tomt- och industrivärde.

Värdering av fastigheten har enligt kammarkollegiets förordnande av den 22 september 1945 verkstälts i samråd av kammarrådet S. Grönvall, byggnadsingenjören A. Nordström i Stockholm och ingenjören A. Norén i Lidköping. Enligt värderingsinstrumentet, som är dagtecknat den 23 maj 1946, har fastigheten åsatts ett värde av 52 600 kronor, motsvarande ett råmarksvärde av cirka 68 öre för kvadratmeter.

Drätselkammaren och *stadsfullmäktige i Skara* ha ansett, att några välgående invändningar icke kunna göras mot värderingsmännens förslag. *Byggnadsnämnden* i staden har framhållit, att det ur de synpunkter, nämnden hade att företräda, måste anses vara av betydelse, att staden förvärvade ifrågavarande fastighet.

Lärarkollegiet vid Skara högre allmänna läroverk har liksom vederbörande indelningshavare, *lektorn A. Fernek*, avstyrkt försäljningen och föreslagit, att staden i stället förvärvar erforderlig tomtmark genom jordbyte. Häremot har *drätselkammaren* invänt, att staden numera nått en sådan utveckling, att det vore nödvändigt för staden att få förvärva fastigheten utan att behöva lämna vederlagsjord i stället.

Stiftsnämnden i Skara har funnit välgående skäl tala för försäljningen med hänsyn till fastighetens läge i naturlig anslutning till stadens bebyggelse-

område. Stadens intresse av fastighetens förvärvande syntes böra tillgodoses framför lärarkollegiets och indelningshavarens önskan om fastighetens bibehållande som löningsjord.

Kammarkollegiet har icke funnit något att erinra mot det värde, värderingsmännen åsatt fastigheten. Med stöd av verkställd utredning, beträffande vilken torde få hänvisas till handlingarna, anser kollegiet, att fastigheten lär få antagas utgöra en donation av kronan. Då staden för sin utveckling synes vara i behov att förvärva fastigheten, tillstyrker kollegiet densamma försäljning till staden för en köpeskilling av 52 600 kronor.

I fråga om dispositionen av köpeskillingsmedlen anför kollegiet:

Köpeskillingsmedlen torde böra överlämnas till domkapitlet i Skara för att av domkapitlet göras räntebärande i avbidan på en allmän reglering av jorddonationerna till de allmänna läroverken, med rätt för vederbörande lektor att tills vidare, och intill dess annorlunda kan bliva i laga ordning bestämt, uppbära ränteavkastningen å medlen men med skyldighet för denne att jämlikt 22 § B statens allmänna avlöningsreglemente den 30 juni 1947 (nr 411) vara underkastad minskning i den från statsverket eljest till honom utgående lönen med belopp, motsvarande ränteavkastningen.

Enligt en av *statens byggnadslånebyrå* verkställd beräkning skulle värdet av fastigheten utgöra 42 500 kronor, motsvarande ett råmarksvärde av 55 öre för kvadratmeter. Med hänsyn till att beräkningen grundar sig på delvis svårbestämbara faktorer och att skillnaden mellan det framräknade värdet och den av kammarkollegiet föreslagna köpeskillingen är relativt ringa, har byggnadslånebyrån emellertid icke velat motsätta sig en försäljning enligt kammarkollegiets förslag.

Departementschefen. Då Skara stad måste anses ha ett berättigat intresse att förvärva ifrågavarande fastighet, anser jag mig trots indelningshavarens och lärarkollegiets avstyrkanden böra tillstyrka försäljning av densamma.

I enlighet med kammarkollegiets utredning lär fastigheten få antagas utgöra en donation av kronan.

Försäljningen synes böra ske till det av värderingsmännen föreslagna priset, 52 600 kronor, vilket godtagits av de hörda myndigheterna. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att meddela närmare föreskrifter rörande försäljningen och dispositionen av försäljningsmedlen. Därest en försäljning kommer till stånd, torde de behålla köpeskillingsmedlen tills vidare böra fonderas. Frågan om dessa medels disposition torde framdeles böra upptagas till behandling i sammanhang med en allmän reglering av jorddonationerna vid de allmänna läroverken. Beträffande vederbörande lektors rätt till ränteavkastningen å medlen lär det få ankomma på Kungl. Maj:t att, med beaktande av stadgande i 22 § B statens allmänna avlöningsreglemente, meddela erforderliga föreskrifter.

Åberopande det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva

att den andre lektorn vid högre allmänna läroverket i Skara på lön anslagna stadsägan nr 389 eller lägenheten Teglagärdet i Skara må för ett pris, icke understigande 52 600 kronor, och på de villkor i övrigt, Kungl. Maj:t finner skäligt bestämma, försäljas till Skara stad.

3:o)

Fastigheterna Källby 2², 2³ och 2⁴ i Lund.

Drätselkammaren i Lund har i skrivelse den 29 juli 1943 till stiftsnämnden i Lund anført, att önskemål framställt om skapande av en mera modern central idrottsplats i staden än den nuvarande. Den ifrågasatta anläggningen hade ansetts böra förläggas till stadsägan nr 717 och den söder därom belägna marken. En sådan förläggning skulle komma att beröra fastigheterna Källby 2², 2³ och 2⁴, vilka utgjorde löningsjordar för rektor vid katedralskolan i Lund. Med hänsyn till önskvärdheten att i god tid förbereda arbeten, som kunde erfordras för lindrande av befarad arbetslöshet vid en blivande fredskris, hemställde drätselkammaren om yttrande rörande villkoren för stadens eventuella förvärv av löningsjordarna.

Ifrågavarande löningsjordar äro belägna vid Källbyvägen sydväst om och i omedelbar närhet av den centrala stadsbebyggelsen och ha en areal av sammanlagt 132 089,7 kvadratmeter. Fastigheterna, som bestå av tomt och åker, äro utarrenderade till den 14 mars 1951 för en arrendeavgäld av 145 hektoliter råg (år 1944 motsvarande 2 130 kronor). På fastigheterna befintliga byggnader tillhöra arrendatorn. Taxeringsvärdet utgör 44 000 kronor för marken och 16 000 kronor för byggnaderna.

Efter förordnande av stiftsnämnden har *vederbörande boställsnämnd* den 28 september 1945 förrättat värdering av fastigheterna, därvid nämnden föreslagit ett försäljningspris av 198 134 kronor, beräknat efter ett tomtmarksvärde av 1 krona 50 öre för kvadratmeter. Jorden har betecknats som god mylla av prima beskaffenhet på lerbotten. Nämnden har åberopat, att staden betalat detta à-pris till fastighetsbolaget S:t Pederskloster för jämförlig jord.

Drätselkammaren har i yttrande häröver den 26 oktober 1945 förklarat sig fullfölja ärendet men funnit det föreslagna priset väl högt med hänsyn till taxeringsvärdet och markområdets storlek.

Skolöverstyrelsen har, ehuru överstyrelsen ansåge försäljning av donerad fastighet i allmänhet böra undvikas, icke velat motsätta sig försäljning av löningsjordarna till det av boställsnämnden föreslagna priset, då marken vore avsedd att användas för ett allmännyttigt ändamål. Överstyrelsen har föreslagit, att köpeskillingen skulle tillföras rektors löningsfond för att göras

räntebringande samt att av den årliga ränteavkastningen tio procent skulle läggas till kapitalet och återstoden skulle uppbäras av indelningshavaren.

Stiftsnämnden har tillstyrkt försäljning av löningsjordarna för det av boställsnämnden föreslagna priset och på vissa villkor i övrigt.

Kammarkollegiet har ansett fastigheterna böra behandlas som kronojord, därom kollegiet anfört bland annat följande.

I utlåtande till Kungl. Maj:t den 20 oktober 1931 angående indragning till statsverket eller övertagande till förvaltning av statsverket av kronans donationer till de allmänna läroverken m. m. framhöll kollegiet, att utredningen i ärendet icke syntes giva tillräckligt stöd för antagandet att kronan anslagit ifrågakvarande fastigheter. Av en i förevarande ärende av kollegiets arkiv gjord utredning framgår, att jordarna sedan mycket lång tid tillbaka tillhört skolan utan att man vet, på vilket sätt de blivit skolan anslagna.

Ehuru lägenheterna synas vara att betrakta såsom en enskild donation till katedralskolan, läser donationen dock icke ha tillförsäkrats rektor i syfte att bereda honom särskild förmån utöver honom eljest tillkommande avlöning. Med tillgodonjutande av avkastningen läser därför böra följa skyldighet för tjänst innehavaren att vidkännas minskning i den från statsverket utgående lönen. Sedan gammalt avdrages ett årligt belopp av 356 kronor.

Ehuru lägenheterna sålunda icke torde vara anslagna av kronan, tillgodose de dock ett statligt ändamål och torde därför böra behandlas som kronojord. Frågan om försäljning av lägenheterna torde därför och med hänsyn till deras saluvärde böra underställas riksdagens prövning.

Kollegiet har tillstyrkt försäljning av fastigheterna till Lunds stad för den föreslagna köpeskillingen av 198 134 kronor och på vissa villkor i övrigt. Härjämte har kollegiet föreslagit, att köpeskillingsmedlen och övriga från lägenheterna härflytande medel skulle överlämnas till domkapitlet i Lund för att göras räntebärande i avbidan på en allmän reglering av jorddonationerna till de allmänna läroverken, med rätt för rektor att tills vidare, intill dess annat bestämdes, uppbära ränteavkastningen av medlen men med skyldighet för honom att vidkännas minskning i den från statsverket eljest till honom utgående lönen till belopp motsvarande ränteavkastningen.

Tjänst innehavaren, rektorn B. Bjerre, har förklarat sig samtycka till försäljningen endast under förutsättning att rektor icke därigenom åsamkades någon reell löneminskning.

Justitiekanslersämbetet har biträtt kammarkollegiets förslag. Enligt ämbetets mening hade det varit mest tilltalande, om någon minskning i rektors förmåner från löningsjordarna icke skedde, förrän en allmän nyuppskattning av dylika förmåner vid läroverken verkställdes. Med hänsyn till vad som föreskrivits i tidigare försäljningsärenden av förevarande slag syntes ett dylikt förfaringsätt dock icke vara möjligt.

Domkapitlet, som tillstyrkt den ifrågasatta försäljningen, har ansett att köpeskillingsmedlen borde förvaltas av katedralskolan eller statskontoret samt att ränteavkastningen med endast nuvarande avdrag borde tillfalla

rektor. Enligt domkapitlets mening vore donationen given av enskild i syfte att tillförsäkra rektor särskild förmån utöver lönen. Försäljning kunde därför icke ske mot rektors bestridande.

Statskontoret, som tillstyrkt kammarkollegiets förslag, har anfört följande.

Jämlikt 22 § Saar skall innehavare av sådan rektors- eller lärartjänst, med vilken rätt till särskilda förmåner är förenad, vidkännas avdrag å lönen med belopp motsvarande de särskilda förmånernas värde enligt uppskattning i behörig ordning. Vad genom donation av enskild tillförsäkrats innehavare av viss tjänst, i syfte att bereda denne särskild förmån utöver honom eljest tillkommande avlöningsförmåner, skall likväl icke föranleda sådant avdrag.

Å rektor vid katedralskolan i Lund läres sagda stadgande vara tillämpligt. Av utredningen i ärendet torde framgå, att de avsedda lägenheterna Källby tillhöra katedralskolan och sålunda därmed äro att anse såsom statens egendom. Däremot synes icke tillfredsställande kunnat utredas, om fastigheterna tillförts skolan genom anslag från kronan eller genom donation av enskild. Det må emellertid erinras om att lägenheterna ifråga icke upptagits i de uppgifter rörande av kommuner och enskilda personer till lärare vid rikets elementarläroverk gjorda donationer, som efter framställning av ständerna Kungl. Maj:t överlämnade till dessa den 30 december 1859 (Kungl. Maj:ts skrivelse nr 77).

Även om man utgår från att lägenheterna tillförts skolan genom donation av enskild, synes alltsedan skolans tillkomst på 1830-talet inkomsten av lägenheterna ha använts för att bestrida en del av rektors lön. Det må sålunda erinras, att vid den lönereglering, som genomfördes för läroverken år 1858, rektorslönen vid den typ av läroverk, som bland annat skolan i Lund representerade, fastställdes till 4 000 riksdaler riksmünt. Tillika föreskrevo ständerna, att med rektors befattning icke finge förenas innehavet av prebende. (Expeditionsutskottets förslag till skrivelse nr 222 [sid. 20]). I enlighet härmed upptogs i statsverkets specialutgiftsstat för samma år rektorslönen vid katedralskolan eller — som den då kallades — Lunds högre elementarläroverk, till sammanlagt 4 000 riksdaler. Av detta belopp gäldades 3 597 riksdaler 33 öre genom anslag medan av återstoden 356 riksdaler specificerades såsom inkomst av »Kjellby löningsjord».

Av det anförda torde framgå, att även om lägenheterna skulle tillkommit genom donation av enskild, fog finnes för det antagandet, att inkomsten av lägenheterna aldrig avsetts skola tillföra rektor en särskild förmån utöver honom eljest tillkommande avlöningsförmåner. För statsverkets del måste det anses beklagligt, att icke någon uppskattning av avkastningen av »löningsjorden» verkställdes efter år 1858. Ur detta förhållande läres emellertid icke kunna härledas någon rätt för rektor att allt framgent endast vidkännas nämnda avdrag å lönen med 356 kronor.

Statens byggnadslånebyrå har, under åberopande av innehållet i en inom byrån upprättad promemoria, tillstyrkt, att ifrågavarande fastigheter försäljas för en köpeskilling av 108 300 kronor. I promemorian har anförts bland annat följande.

Enligt för Lunds stad upprättad men ännu icke fastställd generalplan skola fastigheterna Källby 2², 2³ och 2⁴ utnyttjas för sport- och idrottsändamål samt för park- och kyrkogårdsanläggningar. På grund av fastigheternas i

generalplan redovisade utnyttjande för annat ändamål än bebyggelse kan värdering icke verkställas på sätt sker vid beräkning av ett exploateringsvärde. Ett bedömande av fastigheternas värde torde därför böra ske genom jämförelse med köpeskillingar, som erlagts vid tidigare förvärv av lika-belägen mark. I syfte att erhålla material för sådan jämförelse har vid besök å platsen vissa upplysningar inhämtats. Uppgifter rörande köpeskillingar m. m. vid Lunds stads markförvärv under åren 1940—1946 finnas redovisade å en till handlingarna i ärendet hörande karta. Å denna karta har dessutom antecknats motsvarande uppgifter beträffande den kronan tillhöriga fastigheten Råby Lilla 17¹ i Lunds stad, som enligt förslag av domänstyrelsen skall försäljas till staden för en köpeskilling av 506 000 kronor, motsvarande 82 öre per m² råmark. Detta värde har åsatts fastigheten vid av statens byggnadslånebyrå på uppdrag av domänstyrelsen år 1947 verkställd värdering. Denna värdering får anses vara representativ för ett genomsnittligt exploateringsvärde i så måtto att enligt generalplanen, som lagts till grund för värderingen, fastigheten skall utnyttjas för olika ändamål, såsom bostads- och industribbyggelse, allmänna institutioner, koloni- och handels-trädgårdar samt park.

För övriga å kartan redovisade markområden har staden erlagt köpeskillingar, varierande mellan 19 öre och 7 kronor 52 öre per m². Dessa köpeskillingar torde emellertid få anses vara mindre representativa med hänsyn till dels att i vissa fall speciella omständigheter fått öva inflytande på pris-sättningen, dels att desamma icke grunda sig på regelrätta värderingar utan utgör resultatet av vid förhandlingarna åstadkomna kompromisslösningar.

Sålunda kan nämnas att 1945 års förvärv till ett pris av 1 krona och 49 öre per m², vilket av boställsnämnden åberopats vid dess värdering av här ifrå-gavarande fastigheter, väsentligen avsåg tomtmark för central verkstadsskola och att stadens förvärv år 1946 av 25 757 m² till ett pris av 7 kronor och 52 öre per m² avsåg kvartersmark för enbart flerfamiljshus. Även i vissa andra fall ha förvärven avsett att tillgodose speciella behov. De två under åren 1940 och 1943 avslutade köpen omfattade visserligen mark för bostads-bebyggelse men betingade så varierande råmarkspriser som 70 öre respektive 1 krona och 20 öre per m².

Ytterligare må anföras att de nu aktuella fastigheternas sammanlagda taxeringsvärden, i vad avser själva marken, eller 44 000 kronor, motsvarar 33 öre per m² och att det årliga arrendebeloppet 2 130 kronor, kapitaliserat efter 4 procent, motsvarar ett värde av cirka 53 000 kronor eller cirka 40 öre per m².

På nu anförda grunder synes byrån böra uttala att fastigheterna Källby 2², 2³ och 2⁴ icke böra åsättas högre värde än 82 öre per m² eller tillsammans 108 300 kronor.

Departementschefen. Lunds stad måste anses ha ett berättigat intresse att förvärva ifrå-gavarande fastigheter. Jag finner därför i likhet med de i ärendet hörda myndigheterna, att staten bör tillmötesgå stadens önskan att förvärva fastigheterna. Riksdagens samtycke till försäljningen lär böra inhämtas.

Beträffande försäljningspriset har meningsskiljaktigheter gjort sig gällande. Medan statens byggnadslånebyrå tillstyrkt fastigheternas försäljning för en köpeskilling av 108 300 kronor, motsvarande ett pris av 82 öre per kva-

dratmeter, ha övriga i ärendet hörda myndigheter anslutit sig till boställsnämndens förslag om en köpeskilling av 198 134 kronor, beräknad efter 1 krona och 50 öre per kvadratmeter. Under hänvisning till vad från byggnadslånebyråns sida anförts, förordar jag att försäljningspriset bestämmas till 108 300 kronor. Jag erinrar härvid om att Kungl. Maj:t den 27 februari 1948 på föredragning av chefen för jordbruksdepartementet beslutat föreslå riksdagen medgiva, att kronoegendomen Råby Lilla 17¹ i Lunds stad, vilken egendom är belägen i närheten av nu ifrågavarande fastigheter, må försäljas till staden för en köpeskilling av 506 000 kronor, motsvarande 82 öre per kvadratmeter råmark.

Det torde böra ankomma på Kungl. Maj:t att meddela närmare föreskrifter rörande försäljningen och dispositionen av försäljningsmedlen. Därest en försäljning kommer till stånd, torde de behållna försäljningsmedlen tills vidare böra fonderas. Frågan om dessa medels disposition torde framdeles böra upptagas till behandling i sammanhang med en allmän reglering av jorrdonationerna till de allmänna läroverken. Beträffande rektors rätt till å försäljningsmedlen uppkommande ränteavkastning läser det få ankomma på Kungl. Maj:t att, med beaktande av stadgande i 22 § B statens allmänna avlöningsreglemente, meddela erforderliga föreskrifter,

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att de rektor vid katedralskolan i Lund å lön anslagna fastigheterna Källby 2², 2³ och 2⁴ i Lund må för ett pris, icke understigande 108 300 kronor, och på de villkor i övrigt, Kungl. Maj:t finner skäligt bestämma, försäljas till Lunds stad.

Vad departementschefen sålunda under punkterna 1:o)—3:o) hemställt, däri statsrådets övriga ledamöter instämma, bifaller Hans Maj:t Konungen samt förordnar, att till riksdagen skall avlätas proposition av den lydelse, bilaga vid detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Åke Bruhn-Möller.